

JIŘÍ

Známý olomoucký podnikatel, který se dopustil trojnásobné vraždy. Kupodivu nedostal doživotí, ale „jen“ 24 let vězení, hlavně kvůli okolnostem, za kterých čin spáchal. Vedli jsme docela bouřlivé debaty o Bohu a náboženství. Okolí jej chápalo jako podivína, ale on svojí věrností a zápalem dosvědčoval víru.

Jiřího kauza trojnásobné vraždy byla v 90. letech minulého století poměrně známá. O kontakt s vámi ve výkonu vazby projevila zájem sám?

Jiří se v podnikání dostal do dluhů, když si půjčil od lichvářů půl milionu a za šest měsíců po něm chtěli miliony čtyři. Potom na něj nastoupili vymahači, padaly i výhrůžky jeho rodině a skončilo to až jeho naprosto neadekvátní a tragickou reakcí, tedy tak, že své věřitele zavraždil. Na Olomoucku to byla velká kauza, o které se hodně mluvilo a psalo. O mediálně sledovaných obviněných se intenzivně mluví i ve vězení, což je samozřejmě dostává pod další tlak. Bez ohledu na tyto skutečnosti však platí, že pro každého člověka je střet s realitou vězení, a často i s důsledky jejich závažného jednání, obrovskou osobní a existenciální krizí. Do těchto situací má kaplan vstupovat a tyto lidi alespoň v začátku podepřít a komunikovat s nimi. Proto jsem také za Jiřím přišel a nabídl mu duchovní službu a podporu.

Jak váš první kontakt vypadal?

Jiří byl velice pragmatický člověk, uvažující racionálně. I ty vraždy si jaksi „racionálně“ promyslel, nešlo u něj o hnutí emocí. Neměl tehdy za sebou žádnou osobní duchovní zkušenost nebo náboženskou historii. Současně potřeboval s někým o své situaci mluvit. Mám za to, že prvotní zájem v něm vzbudilo to, že jsem byl ochoten mu naslouchat. Bylo to ještě v době, kdy jsem s obviněnými mohl komunikovat pouze skrze malé výdejní okénko ve dveřích cely. Přijal ode mě Bibli, kterou jsem mu nabídl ke čtení. On byl založením takový technický typ, například později ve výkonu trestu vymyslel a snažil se vyrobit nějaký unikátní bezpečnostní zámek, který si chtěl nechat patentovat. Podobným způsobem zprvu přistupoval i k víře v Boha. Chtěl pochopit, jak to celé funguje, zda mu to dává logiku. Byl tím, kdo chtěl věci poznávat, proto začal Písmo nejen číst, ale přímo studovat.

Mluvili jste více o víře, nebo o něm samém?

Jak už to v těchto situacích bývá, delší dobu mi vysvětloval podstatu, příčinu a důsledky toho, za co byl obviněn. Snažil jsem se však zavádět řeč i na duchovní otázky, což byl pro něj nový podnět. V Bibli si začal podtrhávat různé pasáže a klást mi ze svého pohledu praktické otázky. Byla to i pro mě výzva, protože jsme se spolu bavili o Bohu z hlediska teologie, biblické historie i exegeze. Asi po půl roce a po mnoha hodinách našich rozhovorů mi řekl, že by chtěl být pokřtěn, protože mu Bible i víra v Boha dávají logiku, a že věci musejí být tak, jak jsou tam napsány. Chtěl se stát křesťanem. Já jsem se ale s takovým přístupem nemohl ztotožnit. Řekl jsem mu: Jiří, podstata víry není v tom, že pochopíme Bibli a že víra nám dává logiku. Křest je založen na osobním vztahu s Bohem, který je pro nás vírou a životním postojem. A ten je zakotven také v konkrétním církevním prostředí a společenství. V katolické církvi je také potřeba intenzivní příprava, alespoň rok. Křest se nemá uspěchat a přijmout pod nějakým tlakem a emocemi. Duchovní otázky, poznávání Boha a vztah k němu nemůžeme brát pouze rozumem a logikou, musí tam být otevřen i spirituální a vztahový rozměr víry a důvěry v Boha, o kterém jsem si tehdy u něj nebyl jistý. Dalším důvodem mých pochybností bylo to, že Jiří byl stále přesvědčen, že při svém činu neměl na výběr a že tím chránil svoji rodinu, které bylo vyhrožováno. Až dnes po letech však chápu, že on měl skutečně takto nastavenou osobnost a snažil se k víře přistupovat velice poctivě a jak nejlépe uměl. Tehdy mi nedošlo, že i tímto „rozumovým“ přístupem lze přijmout Boha do svého života.

Bible přece striktně racionálního člověka nemůže uspokojit. Je plná obrazů, podobenství, mnoho příběhů věčně „nesedí“, jen stěží se před lidmi například rozestoupí moře. To Jiřímu nevadilo?

Máte pravdu. O jednotlivostech, které jsou diskutabilní a popírají zkušenost běžného života, jsme vedli dlouhé diskuse. Vysvětlovali jsme si jednotlivé biblické pasáže, principy života, smrti, milosti, odpuštění i hříchu, vyhnání člověka od Boha... Protože Jiří byl velice inteligentní a uvažoval systematicky, rychle pochopil, že Bible mu dává logiku a odpovědi na životní otázky. Podstatné je, že přijal fungování světa založené na Božím řádu a primátu. Velmi ho například zaujala „logika“ a tajemství kříže. Tedy princip výkupné oběti, odčinění hříchů, které dokonal Ježíš na kříži. Pro mě osobně je tajemství kříže a Ježíšova zástupná oběť zásadní věcí, která velmi souvisí s podstatou lidského bytí